TIME-3 HRS **MARKS-100**

N.B. **1. All questions are compulsory**
2. Figures to the right indicate full marks

(A) Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) **10**

1. Strategic Human Resource Management is the _____________ management of people.

   a) Reactive b) Proactive
   c) Rigid d) Fixed

2. ______________ is a process of studying and collecting information relating to operations and responsibilities of a specific job.

   a) Role Analysis b) Benefit Analysis
   c) Cost Analysis d) Job Analysis

3. ________________ is a process of searching and attracting capable candidates to apply for the job.
   a) Selection b) Placement
   c) Recruitment d) Termination

4. __________ training implies training provided in a lecture hall.
   a) Vestibule b) Simulation
   c) Apprenticeship d) Case study

5. The ___________ effect occurs when rater evaluates the employee on the basis of one positive quality.
   a) Spill over b) Horn
   c) Halo d) Contrast

6. ________ is a technique of Management Development Program, whereby, a senior manager acts as a guide to train and develop junior managers.

   a)Coaching b) Redressal
   c) Engagement d) Promotion

7. _________ leaders do not encourage innovative ideas.
   a) Transactional b) Professional
   c) Transformational d) Modern

DFBAC441D675E4C7B51BD1487B07E2DC

8. _________ theory assumes that people are not creative.
   a) W b) X
   c) Y d) Z

9. The concept of Emotional Quotient was developed by _____________.
   a) Abraham Maslow b) Victor Vroom
   c) Henry Fayol d) Daniel Goleman

10. _________ is a characteristic of Millennials.
    a) Fear of multitasking b) Passion for technology
    c) Lack of mobility d) disinterest in virtual interaction

11. ______ is a pattern of employment which has a non-rigid start and finish timing within agreed limits.
    a) Temporary employment b) Flexi-time employment
    c) Job sharing d) Part-time employment

12. ____ is one of the reasons of employee absenteeism.
    a) Optimum workload b) Reduced stress
    c) High motivation d) Personal or family problems

(B) State whether the following statements are True OR False: (Any Ten) **10**

1. Traditional Managers adopt flexible Human Resource policies.
2. Job title, job location and job summary are components of Job Description.
3. Promotion and transfer are external sources of Recruitment.
4. Classroom lectures are On -the-job training methods.
5. Performance appraisal facilitates promotion decisions.
6. Counseling and Mentoring are synonymous.
7. Non-Statutory Welfare facilities are compulsory in all organizations.
8. Self-actualization needs exist in all people.
9. Morale refers to social condition of the employees in the organisation.
10. “The sexual harassment of women at workplace act (prevention, prohibition and redressal) was passed in 2018
11. Virtual teams work through E technology platforms such as videoconferencing.
12. Employee empowerment is the extent to which employees feel passionate and committed to do their job.

DFBAC441D675E4C7B51BD1487B07E2DC

Q.No.2 Answer ANY TWO of the following: **15**

a) Define Human Resource Management. Explain its importance.
b) What is Human Resource Planning? Explain the steps in it.
c) What is E-Selection? Discuss its techniques.

Q.No.3 Answer ANY TWO of the following: **15**

a) Explain the process of identifying training needs in an organisation.
b) What are the methods of Performance Appraisal?
c) Explain the concept of Succession Planning. Why is it needed in an organisation?

Q.No.4 Answer ANY TWO of the following: **15**

a) Discuss Vroom's Expectancy Model.
b) Explain factors affecting Spiritual Quotient.
c) Explain the procedure for redressing employee grievances.

Q.No.5 Answer ANY TWO of the following: **15**

a) Explain the importance of creating innovative organisations.
b) Discuss the importance of Human Resource Information system.
c) Explain factors leading to absenteeism in organisations.

Q.No.6 Write short Notes (Any Four) **20**

a) Job Design
b) Human Resource Development
c) Transformational Leadership
d) Importance of Potential Appraisal
e) Competency Mapping
f) Workforce diversity

****

munotes.in

DFBAC441D675E4C7B51BD1487B07E2DC

मराठी भाषांतर

वेळ: ३ तास **गुण: १००**

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात

प्र. क्र. १- (अ) खालील पर्यायांमधून योग्य पर्यायाची निवड करा. (कोणतेही दहा) **१०**

१. धोरणात्मक मानव संसाधन व्यवस्थापन हे ______________ स्वरूपाचे व्यवस्थापन आहे.
   अ. प्रतिक्रियाशील   ब. सक्रिय/ पुर्वदक्ष
   क.अलवचिक   ड. स्थिर

२. एखाद्या विशिष्ट नोकरी किंवा कामा संबंधित कार्ये आणि जबाबदाऱ्यां विषयीची माहितीचे संकलन आणि अभ्यासण्याची प्रक्रिया म्हणजेच _____ होय.
   अ. भूमिका विश्लेषण   ब. लाभ विश्लेषण
   क. खर्चाचे विश्लेषण   ड. कार्य विश्लेषण/पृथ:करण

३. __________ ही नोकरीसाठी अर्ज करण्याची, सक्षम उमेदवार शोधण्याची आणि त्यांना आकर्षित करण्याची प्रक्रिया आहे.
   अ. निवड   ब. नियुक्ती
   क. भरती   ड. समाप्ती

४. ________ प्रशिक्षण म्हणजे हॉलमध्ये दिले जाणारे प्रशिक्षण.
   अ. प्रयोग शाळा (Vestibul)   ब. प्रतिरूप/प्रतिसृष्टी (Simulation)
   क. उमेदवारी काळ (Apprenticeship)   ड. प्रकरण-घटना अभ्यास (Case Study)

५. जेव्हा रेटर/ मुल्यांकन कर्ता कर्मचाऱ्याच्या एखाद्या सकारात्मक गुणवत्तेच्या आधारे मूल्यमापन करतो तेव्हा ______ परिणाम उद्भवतो.
   अ. गत कामगिरी प्रभाव (Spillover effect)   ब. नकारात्मकता (Horn)
   क. सकारात्मकता (Halo)   ड. विरोधाभास (Contrast)

६. ________ हे व्यवस्थापन विकास कार्यक्रमाचे एक तंत्र आहे, ज्याद्वारे वरिष्ठ व्यवस्थापक कनिष्ठ व्यवस्थापकांना प्रशिक्षित आणि विकसित करण्यासाठी मार्गदर्शक म्हणून काम करतात.
   अ. मार्गदर्शन (Coaching)   ब. निवारण
   क. प्रतीबद्धता/कार्यमग्नता   ड. पदोन्नती

७. ________ नेते नाविन्यपूर्ण कल्पनांना प्रोत्साहन देत नाहीत.
   अ. व्यावहारिक   ब. व्यावसायिक
   क. परिवर्तनवादी   ड. आधुनिक

८. ________ सिद्धांत गृहीत धरतो की लोक सर्जनशील नाहीत.
   अ. W   ब. X
   क. Y   ड. Z

munotes.in

९. भावनिक अंश/ भावनांक ही संकल्पना________ यांनी विकसित केली होती.
अ. अब्राहम मास्लो ब. व्हिक्टर व्रूम
क. हेन्री फेयोल ड. डॅनियल गोलमन

१०. _________ हे मिलेनियल्सचे/सहस्त्रावधी चे एक वैशिष्ट्य आहे
अ. कार्य बाहुल्यांची भीती ब. तंत्रज्ञानाची आवड
क. गतिशीलतेचा अभाव ड. आभासी परस्परसंवादाची अनास्था

११. _____ हा रोजगार/नोकरीचा असा एक प्रकार आहे; ज्यात एका ठराविक मर्यादेत कामाची सुरुवात आणि समाप्ती याबाबत वेळेची लवचिकता असते.
अ. तात्पुरता रोजगार ब. सोयीच्या वेळेत काम (Flexi-time employment)
क. कार्य विभाजना पद्धत (Job Sharing) ड) अर्धवेळ रोजगार

१२. ____ हे कर्मचारी गैरहजर राहण्याचे एक कारण आहे.
अ. उच्चतम कामाचा ताण ब. कमी झालेला ताण
क. उच्च प्रेरणा ड. वैयक्तिक किंवा कौटुंबिक समस्या

(ब) खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा) **१०**

१. पारंपारिक व्यवस्थापक लवचिक मानव संसाधन धोरणे स्वीकारतात.
२. नोकरी/कामाचे नांव, नोकरीचे स्थान आणि नोकरीचा सारांश हे नोकरीच्या वर्णनाचे/तपशीलाचे घटक आहेत.
३. पदोन्नती आणि बदली हे भरतीचे बाह्य स्रोत आहेत.
४. वर्गातील व्याख्याने ही नोकरीवरील प्रशिक्षण (on -the-job) पद्धती आहेत.
५. कामगिरी मूल्यांकनामुळे (Performance appraisal) पदोन्नतीचे निर्णय घेणे सुलभ होते.
६. समुपदेशन आणि मार्गदर्शन या एकच संकल्पना आहेत.
७. सर्व संस्थांमध्ये गैर-वैधानिक कल्याणकारी सुविधा अनिवार्य आहेत.
८. स्वयं-परीपुर्णतेची (Self-actualization) गरजा सर्व लोकांमध्ये असतात.
९. मनोबल म्हणजे कर्मचाऱ्यांची संस्थेतील सामाजिक स्थिती.
१०. "कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ कायदा (प्रतिबंध, प्रतिबंध आणि निवारण) 2018 मध्ये लागू करण्यात आला.
११. आभासी संघ/समुह व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग सारख्या ई तंत्रज्ञान पद्धतीद्वारे काम करतात.
१२. कर्मचारी सशक्तीकरण म्हणजे कर्मचारी काम करतांना त्यांच्यात उत्कटता आणि वचनबद्धता जाणवणे होय.

DFBAC441D675E4C7B51BD1487B07E2DC

.

प्र. क्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **१५**

अ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची व्यख्या सांगून त्याचे महत्त्व विशद करा.

ब) मानव संसाधन नियोजन म्हणजे काय? मानव संसाधन नियोजन प्रक्रियेचे टप्पे/ पायऱ्या विशद करा.

क) ई-निवड म्हणजे काय? ई-निवड च्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.

प्र. क्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **१५**

अ) संस्थेतील प्रशिक्षणा कार्यक्रमाच्या गरजा ओळखण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) कामगिरी मूल्यांकनाच्या विविध पद्धती काय आहेत ते सांगा.

क) उत्तराधिकार नियोजनाची संकल्पना स्पष्ट करा. संस्थेत त्याची गरज का असते ते सांगा ?

प्र. क्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **१५**

अ)Vroom च्या अपेक्षा मॉडेलवर चर्चा करा.

ब) अध्यात्मिक भावनांकावर (Spiritual Quotient) परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

क)कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींचे निवारण करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **१५**

अ) नाविन्यपूर्ण संस्था निर्माण करणे का महत्वाचे आहे ते स्पष्ट करा.

ब) मानव संसाधन माहिती प्रणालीचे महत्त्व यावर चर्चा करा.

क) उद्योसंस्थेत कर्मचारी गैरहजरी वाढण्यास जबाबदार असणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ६ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) **१५**

अ) कार्य रचनाकृती/आराखडा (Job Design)

ब) मानव संसाधन विकास

क) परिवर्तनवादी नेतृत्व

ड) संभाव्यता मूल्यमापनाचे महत्त्व

ई) सक्षमता मॅपिंग

फ) कामगारांची विविधता

****

DFBAC441D675E4C7B51BD1487B07E2DC

muntes.in